

opusdei.org

I Josefs Verkstad

Predikan som Opus Deis grundare höll den 19 mars 1963, den helige Josefs högtid, och som publicerades i "När Kristus går förbi".

2023-03-17

Hela Kyrkan erkänner den helige Josef som sin försvarare och skyddspatron. Under århundradena har man talat om honom och understrukt olika aspekter av hans liv, under vilket han var ständigt trogen den uppgift som Gud hade anförtrott åt honom. Därför tycker

jag sedan många år om att åkalla honom tillgivet som *vår fader och herre*.

Den helige Josef är verkligen fader och herre, som beskyddar och följer dem som vördar honom under deras jordiska vandring, på samma sätt som han beskyddade och följde Jesus under dennes uppväxttid. Genom att umgås med honom upptäcker man att den helige patriarken dessutom är en läromästare för det inre livet: för han lär oss att känna Jesus, att leva tillsammans med honom, att inse att vi är en del av Guds familj. Den helige Josef undervisar oss genom att framstå som det han var: en vanlig man, en familjefar, en arbetare som tjänade sitt levebröd med sina händers verk. Och detta faktum har för oss även en innebörd som är skäl till eftertanke och glädje.

När vi i dag firar hans högtid, vill jag påminna er om honom och erinra

om vad evangeliet säger om honom, så att vi bättre kan upptäcka vad Gud vill förmedla till oss genom det enkla liv som den heliga Marias make levde.

Evangeliets bild av den helige Josef

Såväl den helige Matteus som den helige Lukas berättar att den helige Josef var en man som härstammade från en förnäm släkt, Davids och Salomos släkt, vilka var kungar av Israel. Detaljerna i denna härstämning är historiskt sett något otydliga: vi vet inte vilken av de båda släkttavlorna som är Marias – Jesu moder enligt köttet – och vilken som är Josefs, som var Jesu fader enligt den judiska lagen. Vi vet inte heller om Josefs födelsestad var Betlehem, dit han gick för att skattskrivnas, eller Nasaret, där han levde och arbetade.

Däremot vet vi att han inte var rik. Han var en arbetare, som miljoner andra män världen över. Han

utövade det tunga och anspråkslösa arbete som Gud hade valt åt sig själv, då han antog vårt kött och kom för att leva trettio år som vilken annan människa som helst.

Den heliga Skrift säger att Josef var hantverkare. Flera kyrkofäder tillägger att han var snickare. Den helige Justinus talar om Jesu arbetsliv och hävdar att han tillverkade plogar och ok (Den helige Justinus, *Dialogus cum Tryphone*, 88, 2, 8 (PG 6, 687)). Det är kanske med stöd av de orden som den helige Isidorus av Sevilla drar slutsatsen att Josef var smed. Hur som helst var han en arbetare som tjänade de övriga byborna, en skicklig hantverkare till följd av åratals ansträngning och möda.

I evangelieberättelserna framträder Josefs betydande mänskliga egenskaper: vi ser honom aldrig stå villrådig eller rädd inför livet,

tvärtom förmår han möta problemen, klara sig igenom svåra situationer, ta sig an de uppgifter som anförtros honom ansvarsfullt och med initiativförmåga.

Jag håller inte med det traditionella sättet att avbilda den helige Josef som en gammal man, även om det gjorts med den goda avsikten att betona Marias eviga jungfrulighet. Jag föreställer mig honom ung, stark, kanske något år äldre än vår Fru, men i blomman av sin ålder och full av energi.

Man måste inte vänta tills man blir gammal och förlorar sin vigör för att leva kyskhetens dygd. Renheten föds av kärleken och för den rena kärleken utgör ungdomens kraft och glädje inte något hinder. Den helige Josef var ung till hjärta och kropp när han gifte sig med Maria, när han fick reda på hennes gudomliga moderskaps mysterium och när han

levde tillsammans med henne, med respekt för den integritet som Gud ville skänka världen som ytterligare ett tecken på att han kommit för att leva bland oss människor. Den som inte kan förstå en sådan kärlek vet mycket lite om den sanna kärlekens väsen, och är fullständigt okunnig om innebörden av den kristna kyskheten.

Vi sade att Josef var en hantverkare från Galileen, en man som många andra. Och vad kunde en invånare i en sådan avlägsen by som Nasaret förvänta sig av livet? Endast arbete, varje dag, med ständigt samma ansträngning. Och vid dagens slut väntade honom ett fattigt och litet hus för att återhämta krafter och återuppta arbetet följande dag.

Men namnet Josef betyder på hebreiska *Gud kommer att lägga till*. I de heliga liv som levs av människor som gör Guds vilja, lägger Gud till

oanade dimensioner: det viktiga, det som ger allt sitt värde, det gudomliga. Till Josefs ringa och heliga liv lade Gud till – om jag får säga så – Jungfru Maria och Jesus, vår Herre. Gud låter sig aldrig överträffas i fråga om generositet. Josef kunde göra sin makas, den heliga Marias ord till sina: *Quia fecit mihi magna qui potens est*, stora ting låter den Mäktige ske med mig, *quia respexit humilitatem*, för han har sett till min ringhet (*Luk 1:48-49*).

Josef var faktiskt en vanlig man, som Gud litade på för att göra stora ting. Han förmådde leva, just så som Herren ville, var och en av de händelser som tillsammans utgjorde hans liv. Därför berömmar den heliga Skrift Josef genom att ange att han var rättfärdig (Jfr *Matt 1:19*). Enligt hebreiskt språkbruk betydde rättfärdig from, en oantastlig Guds tjänare, en som gör Guds vilja (4Jfr *1 Mos 7:1; 18:23-32; Hes 18:5 ff; Ords*

12:10). Andra gånger betyder det god och kärleksfull gentemot nästan (Jfr *Tob* 7:5; 9:9). Kort sagt, rättfärdig är den som älskar Gud och visar denna kärlek genom att lyda hans bud och inrikta sitt liv på att tjäna alla människor, som är hans bröder.

Josefs tro, kärlek och hopp

Rättvisan består inte i att enbart följa en regel: rättfärdigheten måste födas inifrån, den måste vara djup, livskraftig, för *den rättfärdige lever av tro* (*Hab* 2:4 [Vulgata]). Att leva av tro: dessa ord som aposteln Paulus så många gånger mediterade över, förverkligas med råge av den helige Josef. Han gör inte Guds vilja på ett slentrianmässigt eller formellt sätt, utan spontant och djupt. Den lag som varje praktiserande jude levde var för honom inte en enkel lagsamling eller en kall samling föreskrifter, utan den levande Guds vilja. Därför kunde han känna igen Herrens röst

när den uppenbarades för honom, oväntat och överraskande.

Den helige patriarkens liv var nämligen enkelt, men inte lätt. Efter ångestfyllda stunder får han veta att Marias son har avlats av den helige Ande. Och detta barn, Guds Son, en ättling till David enligt köttet, föds i en grotta. Änglar firar hans födelse och betydande män från avlägsna länder kommer för att tillbe honom, men kungen av Judeen önskar hans död och det blir nödvändigt att fly. Guds Son är till synes ett försvarslöst barn som kommer att leva i Egypten.

Då den helige Matteus återger dessa scener i sitt evangelium, betonar han ständigt den trohet med vilken Josef uppfyller Guds bud utan att tveka, även om innebörden av befallningarna ibland kunde verka oklara eller om han inte kunde förstå deras samband med Guds övriga planer.

Vid många tillfällen påpekar kyrkofäderna och författare av andlig litteratur denna den helige Josefs fasta tro. Chrysostomos gör följande kommentar om de ord med vilka ängeln beordrat honom att fly från Herodes och ta sin tillflykt till Egypten (Jfr Matt 2:13): *Då Josef hörde detta tog han inte anstöt och sade: Detta är för mig en gåta. Du själv sade för inte länge sedan att han kommer att rädda sitt folk och nu kan han inte rädda sig själv, utan vi måste fly, ge oss ut på resa och lida under en lång exil: det strider mot ditt löfte. Josef resonerar inte på det sättet, för han är en trogen man. Han frågar heller inte om tidpunkten för återresan, trots att ängeln lämnat den frågan öppen, eftersom han hade sagt: Stanna där – i Egypten – tills jag säger till dig. Likväl skapade han sig inte några svårigheter av den anledningen, utan lydde, trodde och bar alla svårigheter med glädje (Den helige*

Johannes Chrysostomos, *In Matthaeum homiliae*, 8, 3 (PG 57, 85)).

Josefs tro vacklar inte, hans lydnad är alltid strikt och snabb. För att bättre förstå denna den helige patriarkens undervisning, är det bra att begrunda att hans tro är aktiv och att hans följsamhet inte har något att göra med lydnaden hos någon som låter sig släpas med av händelseförloppet. För den kristna tron är diametralt motsatt konformism eller brist på aktivitet och inre energi.

Josef lämnade sig själv förbehållslöst i Guds händer, men han avstod aldrig från att reflektera över händelserna och därigenom kunde han av Herren utverka den grad av insikt om Guds verk som är den verkliga visheten. Därigenom lärde han sig undan för undan att övernaturliga planer har en

gudomlig konsekvens, som ibland strider mot mänskliga planer.

Under sitt livs olika omständigheter avstår patriarken inte från att tänka, och han avsäger sig aldrig sitt ansvar. Tvärtom: han sätter hela sin mänskliga erfarenhet i trons tjänst. När han återvände från Egypten och *hörde att Archelaos var kung i Judeen efter sin far Herodes vågade han inte återvända dit (Matt 2:22)*. Han har lärt sig att handla inom ramarna för Guds plan och som bekräftelse på att Gud faktiskt vill det som han anar, blir han tillsagd att dra sig undan till Galileen.

Sådan var den helige Josefs tro: full, förtröstande, odelad. Den tog sig uttryck i en effektiv hängivelse till Guds vilja. Och tillsammans med tron hade han kärleken. Hans tro smälter samman med kärleken: med kärleken till den Gud som höll på att uppfylla de löften han givit Abraham,

Jakob och Moses, med en makes kärlek till Maria och med en fars kärlek till Jesus. Tro och kärlek i hoppet på det stora uppdrag som Gud, som även använde sig av honom – en snickare från Galileen – höll på att inleda i världen: människornas återlösning.

Tro, kärlek och hopp: detta är grunderna för den helige Josefs liv och för varje kristet liv. Den helige Josefs hängivelse förefaller sammanvävd av trogen kärlek, kärleksfull tro och förtröstansfullt hopp. Hans högtid är därför ett bra tillfälle för att vi alla skall förnya vår hängivelse till den kristna kallelse som Herren har beviljat var och en av oss.

När man uppriktigt önskar leva av tro, kärlek och hopp är förnyelsen av den egna hängivelsen inte lika med att man återupptar något man försummat. När det finns tro, kärlek

och hopp, är förnyelsen – trots personliga brister, fall, svagheter – liktydig med att kvarstå i Guds famn: att bekräfta en väg av trohet. Att förnya hängivelsen är, jag upprepar, att förnya troheten gentemot det som Herren begär av oss: kärlek omsatt i handling.

Kärleken har nödvändigtvis sina typiska uttrycksformer. Ibland talar man om kärleken som om den vore en impuls som är inriktad mot den egna tillfredsställelsen eller ett medel för att egoistiskt komplettera den egna personligheten. Det är inte så. Verklig kärlek är att stiga ur sig själv, att hänge sig. Kärleken medför glädje, men det är en glädje som har sina rötter i korset. Så länge som vi vistas på jorden och ännu inte har nått fram till det kommande livets fullhet, kan vi inte uppleva någon verklig kärlek utan att även erfara självuppoffring och smärta. Det är en smärta som är ljuv och njutbar, en

källa till djup glädje, men verklig smärta, för den förutsätter att man besestrar sin egoism och tar kärleken som regel för såväl alla sina handlingar som för varje enskild handling.

Kärlekens verk är alltid stora, även om det rör sig om till synes små saker. Gud har närmat sig oss människor, stackars skapade varelser, och sagt oss att han älskar oss: *Deliciae meae esse cum filiis hominum* (Ords 8:31), jag gläds av att vara bland människor. Herren avslöjar för oss att allt är viktigt: såväl de handlingar som vi mänskligt sett anser vara extraordinära som dessa andra som vi däremot anser vara av ringa betydelse. Ingenting går förlorat. Ingen människa är föraktad av Gud. Vi är alla, var och en i sitt eget kall – i hemmet, i arbetet, i uppfyllandet av det egna ståndets plikter, i utövandet av medborgerliga rättigheter och

skyldigheter – inbjudna att ta del av himmelriket.

Detta lär oss den helige Josefs liv: det var ett enkelt, normalt och vanligt liv, som bestod av årtal av ständigt samma arbete, av mänskligt sett monotona dagar som följde varandra en efter en. När jag mediterat över den helige Josef har jag många gånger tänkt att det är ett av skälen till att jag känner en så speciell vördnad för honom.

När den helige Fadern Johannes XXIII den 8 december förra året i sitt avslutningsanförande efter Andra Vatikanconciliets första session tillkännagav att den helige Josef skulle nämnas i Mässans kanon, ringde mig genast en mycket högt uppsatt kyrklig dignitär för att säga: *Rallegramenti! Gratulerar! När jag hörde tillkännagivelsen tänkte jag genast på Er och på hur glad Ni måste ha blivit. Och visst hade han rätt: för*

koncilieförsamlingen, som företräder hela Kyrkan samlad i den helige Ande, förkunnar det enorma övernaturliga värdet av den helige Josefs liv, värdet av ett enkelt liv av arbete inför Gud i fullständig uppfyllelse av Guds vilja.

Att helga arbetet, att helga sig genom arbetet, att helga genom arbetet

När jag beskrivit andan i den förening* som jag ägnat mitt liv åt, Opus Dei, har jag sagt att den stödjer sig, som en dörr på sina gångjärn, på det vanliga arbetet, på yrkesarbetet mitt i världen. Den gudomliga kallelsen ger oss ett uppdrag, den uppmanar oss att ta del i Kyrkans enda uppgift, för att vara Kristi vittnen inför våra medmänniskor, våra likar, och föra allt till Gud.

Kallelsen upptänder ett ljus som gör att vi upptäcker meningen med vårt liv. Det är att bli övertygad, genom trons strålgans, om skälet för vårt

jordeliv. Vårt liv, det nuvarande, det som är bakom oss och det som ligger framför oss, får en ny dimension, ett djup som vi tidigare inte ens misstänkte fanns. Alla händelser och skeenden faller nu på sin verkliga plats: vi förstår vart Herren vill föra oss och vi känner oss burna av den uppgift som anförtrotts åt oss.

Gud tar oss ur vår okunskaps mörker, ur vår osäkra vandring genom historiens händelser, han kallar oss med hög röst, som han en dag gjorde med Petrus och Andreas: *Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum* (Matt 4:19), Kom och följ mig, jag skall göra er till människofiskare, oavsett vilken plats som är vår i denna värld.

Den som lever av tro kan möta svårigheter och kamp, smärta och rentav bitterhet, men aldrig modlöshet eller ångest, för han vet att hans liv är till nytta, han vet

varför han har kommit till världen. *Ego sum lux mundi* – utbrast Kristus – *qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae* (Joh 8:12). Jag är världens ljus. Den som följer mig skall inte vandra i mörkret utan ha livets ljus.

För att förtjäna detta Guds ljus måste man älska, ha ödmjukheten att erkänna vårt behov av att bli räddade och tillsammans med Petrus säga: *Herre, till vem skulle vi gå? Du har det eviga livets ord, och vi tror och har erfarit att du är Kristus, Guds Son* (Joh 6:69-70). Om vi verkligen handlar så, om vi låter Guds kallelse träda in i våra hjärtan, kommer vi även att sanningsenligt kunna säga att vi inte vandrar i mörkret, för utöver vårt elände och våra personliga brister lyser Guds ljus, likt solen som skiner ovanför stormen.

Den kristna tron och den kristna kallelsen påverkar hela livet, inte

bara en del av det. Vår relation med Gud är nödvändigtvis präglad av hängivelse och är allomfattande. En trons man ser på livet, i alla dess dimensioner, ur ett nytt perspektiv: det som Gud ger oss.

Ni som i dag firar den helige Josefs högtid tillsammans med mig är alla män som arbetar inom olika yrken, ni har olika familjer, ni tillhör olika länder, folk och språk. Ni har fått er utbildning i universitetsaulor, fabriker eller verkstäder, ni har under flera år utövat ert yrke, knutit yrkesmässiga och personliga relationer med era kollegor, ni har bidragit till att lösa gemensamma problem i era företag och samhällen.

Nåväl, jag påminner er ännu en gång om att allt detta inte är främmande för Guds plan. Er mänskliga kallelse är en del, en viktig del, av er gudomliga kallelse. Detta är skälet till att ni måste helga er och samtidigt

bidra till att helga era
medmänniskor, era likar, just genom
att helga ert arbete och er
omgivning: det yrke som uppfyller
era dagar, som ger er personlighet
sin särskilda karaktär och som är ert
sätt att leva i världen. Och
tillsammans med arbetet även ert
hem, er familj, det land ni är födda i
och som ni älskar.

Arbetet åtföljer oundvikligen
människans liv på jorden. Arbetet
åtföljs i sin tur av ansträngning, slit,
trötthet: tecken på den smärta och
kamp som är en del av vårt
nuvarande mänskliga liv, vilka även
är tecken på att såväl synden som
vårt behov av återlösning är
verkliga. Men arbetet i sig är inte en
påföljd, en förbannelse eller ett
straff: de som talar i sådana ordalag
har inte läst den heliga Skrift
ordentligt.

Det är dags att vi kristna med mycket hög röst förkunnar att arbetet är en gåva från Gud och att det är meningslöst att dela in människor i olika kategorier beroende på vilket arbete de utför och därvid anse vissa uppgifter vara ädlare än andra. Arbetet, allt arbete, vittnar om människans storhet, om hennes herravälde över skapelsen. Genom att arbeta får vi tillfälle att utveckla vår personlighet. Arbetet är ett band som förenar oss med övriga människor, en inkomstkälla för att försörja den egna familjen, det är ett medel för att bidra till att förbättra det samhälle vi lever i och till hela mänsklighetens framsteg.

För en kristen blir dessa perspektiv ännu vidare och mera omfattande. För arbetet visar sig nämligen vara ett deltagande i Guds skapargärning. Efter att ha skapat människan välsignade Gud henne och sade: *Var fruktsamma och föröka er, uppfyll*

jorden och lägg den under er. Härskas över havets fiskar och himlens fåglar och över alla djur som myllrar på jorden (1 Mos 1:28). Dessutom, efter att Kristus själv tagit arbetet till sig, framstår arbetet för oss som en återlöst och återlösande verklighet: det är inte bara den ram inom vilken människan lever, utan även ett medel och en väg för att uppnå heligheten, en verklighet som kan helgas och som helgar.

Man får därför inte glömma att arbetets stora värdighet grundas på kärleken. Människans stora privilegium är att kunna älska och därigenom gå bortom det flyktiga och övergående. Hon kan älska andra människor, säga ett "du" och ett "jag" som är fulla av innebörd. Och hon kan älska Gud, som öppnar himlens portar för oss, som gör oss till medlemmar av sin familj, som ger oss rätt att dua även honom i ett samtal ansikte mot ansikte.

Därför får människan inte inskränka sig till att göra saker, till att bygga föremål. Arbetet föds av kärleken, uttrycker kärleken, är inriktat på kärleken. Vi känner igen Gud inte bara i naturens under, utan även i erfarenheten av vårt eget arbete, av vår egen ansträngning. Sådant arbete är bön, tacksägelse, för vi vet att Gud har satt oss till världen, att han älskar oss, att vi är arvingar till hans löften. Det är rätt att man säger till oss: *Om ni äter eller dricker eller vad ni än gör, så gör allt till Guds ära (1 Kor 10:31).*

Yrkesarbetet är även apostolat, ett tillfälle för den enskilde att hänge sig åt sina medmänniskor, för att få dem att lära känna Kristus och föra dem till Gud Fader, vilket är en konsekvens av den kärlek till nästan som den helige Ande ingjuter i våra själar. När den helige Paulus gav efesierna råd om de konkreta uttrycksformerna för deras

omvändelse, deras kallelse till kristendomen, sade han bland annat följande: *Den som stjäla skall sluta stjäla och i stället arbeta och sträva med egna händer, så att han kan dela med sig av sitt goda åt dem som behöver (Ef 4:28)*. Vi människor behöver det bröd som jorden skänker för att livnära oss och även det himmelska brödet för att ge ljus och värme åt våra hjärtan. Med ert eget arbete, med de initiativ som tas med utgångspunkt i ert arbete, i era samtal, i ert umgänge, kan och måste ni omsätta detta apostoliska påbud i praktiken.

Om vi arbetar med denna anda, kommer våra liv, om än behäftade med de begränsningar som hör till vårt jordiska tillstånd, att ge en försmak av himlens härlighet, av den gemenskap med Gud och helgonen där endast kärleken, hängivelsen, troheten, vänskapen och glädjen härskar. I ert ordinarie, vardagliga

yrkesarbete kommer ni att finna material – verkligt, gediget, värdefullt – för att bygga sant kristna liv, för att ta vara på den nåd som vi får från Kristus.

I ert yrkesarbete, som ni medvetet utför ansikte mot ansikte med Gud, kommer ni att utöva tro, hopp och kärlek. De olika situationer, förhållanden och problem som ni ställs inför genom arbetet, kommer att bli föremål för er bön.

Ansträngningen för att uppfylla de ordinarie plikterna kommer att bli ett tillfälle för att leva av det kors som är väsentligt för en kristen. Erfarenheten av era svagheter, de misslyckanden som alltid finns i varje mänskligt företag, kommer att ge er mer realism, mer ödmjukhet, mer förståelse gentemot era medmänniskor. Era framgångar och glädjeämnen kommer att få er att tacka Gud och tänka på att ni inte

lever för er själva, utan för att tjäna era medmänniskor och Gud.

För att tjäna måste man duga, för att duga måste man tjäna?

För att handla så, för att helga sitt yrke, är det framför allt nödvändigt att arbeta bra, med mänskligt och övernaturligt allvar. Jag vill som en kontrast erinra om vad som återges i en av de apokryfa evangeliernas berättelser: *Jesu far var timmerman och gjorde vid den tiden plogar och ok. Nu fick han uppdraget av en rik man att tillverka en säng. Då emellertid den ena sidobrädan blev kortare än den på motsatta sidan, och Josef inte visste vad de skulle göra, sade pojken Jesus till sin far: Lägg de båda brädorna på marken och håll dem jämnt i ena ändan. Och Josef gjorde såsom pojken hade sagt. Och Jesus gick till den andra ändan, fattade den korta brädan och sträckte ut den och gjorde den lika lång som*

den andra. Och hans far Josef såg det och förundrade sig. Och han omfamnade pojken och kysste honom och sade: Salig är jag eftersom Gud har givit mig denna pojken (Barndomsevangeliet, felaktigt tillskrivet aposteln Thomas, nr 13).

Josef skulle inte tacka Gud av sådana skäl; hans arbete kunde inte gå till på det sättet. Den helige Josef var inte en man som var svag för enkla och *underbara* lösningar, utan en man som var uthållig, flitig och – när det behövdes – påhittig. En kristen vet att Gud gör under: att han gjorde dem för århundraden sedan, att han fortsatte göra dem senare och fortsätter att göra under även nu, för *non est abbreviata manus Domini (Jes 59:1)*, Guds makt har inte minskat.

Men underverk är ett tecken på Guds frälsande allmakt, inte ett medel för att lösa konsekvenserna av vår oförmåga eller för att tillgodose vår

bekvämlighet. Det underverk som Herren ber er om är uthållighet i er kristna och gudomliga kallelse, att ni skall helga arbetet varje dag: underverket att omvandla vardagsprosan till episk dikt genom den kärlek ni lägger ned i era vanliga uppgifter. I dessa väntar Gud på er, och han förväntar sig av er att ni skall vara ansvars-kännande människor med apostolisk iver och yrkesmässig kompetens.

Som motto för ert arbete kan jag därför föreslå detta: *För att tjäna måste man duga, för att duga måste man tjäna.* För att kunna genomföra saker måste man först veta hur man skall slutföra dem. Jag tror inte på att någon har rätta avsikter, om han inte anstränger sig för att uppnå den kompetens som är nödvändig för att utföra sina uppgifter ordentligt. Det räcker inte med att vilja göra något bra, man måste kunna göra det också. Och om vi verkligen vill,

kommer denna vår önskan att ta sig uttryck i en ansträngning efter att använda lämpliga medel för att *avsluta* saker och ting med mänsklig fullkomlighet.

Men även denna mänskliga skicklighet, denna förmåga som vi skulle kunna kalla teknisk, förmågan att kunna utföra sina uppgifter, måste präglas av det som var ett grundläggande drag i den helige Josefs arbete och som borde vara det för varje kristen: en tjänstvillig anda, en önskan att arbeta för att bidra till andra människors väl. Josef arbetade inte för att hävda sig själv, även om hängivelsen åt arbetslivet hade bidragit till att han format sig en mogen och kraftfull personlighet. Patriarken arbetade medveten om att han gjorde Guds vilja och tänkte på de sinas, Jesu och Marias, välgång, med hänsyn även till alla invånares väl i det lilla Nasaret.

I Nasaret var Josef förmodligen en av få hantverkare, om inte rentav den ende. Kanske var han snickare. Men förmodligen kunde han, som fallet brukar vara i små byar, även göra andra saker: starta kvarnen när den inte fungerade eller laga sprickor i tak inför vintern. Josef löste utan tvekan många människors problem genom ett väl avslutat arbete. Hans yrkesarbete var inriktat på att tjäna andra, på att göra livet behagligt för de andra familjerna i byn, och det åtföljdes av ett leende, av ett vänligt ord, av någon kommentar sagd som i förbifarten, men som kunde återge tron och glädjen åt någon som höll på att förlora dem.

Ibland, när det gällde personer som var fattigare än han själv, kunde Josef kanske ta något mindre betalt för sitt arbete, samtidigt som han gav den berörde tillfredsställelsen att anse sig ha betalt. Vanligtvis skall Josef ha begärt en skälig ersättning,

varken för mycket eller för lite. Han kunde kräva det han rätteligen förtjänade, eftersom troheten gentemot Gud inte innebär att man avstår från rättigheter som i själva verket är skyldigheter. Den helige Josef var tvungen att ta skäligt betalt, eftersom han med lönen för detta arbete försörjde den familj som Gud hade anförtrott åt honom.

Man skall inte kräva sin rätt av individualistisk egoism. Man älskar inte rättvisan om man inte älskar att se den uppfylld gentemot sina medmänniskor. Man får heller inte låsa in sig i en bekväm religiositet och glömma sina medmänniskors behov. Den som vill vara rättfärdig i Guds ögon anstränger sig även för att konkret främja rättvisan bland människorna. Och inte bara av det goda skälet att Guds namn inte skall förolämpas: att vara kristen innebär nämligen att man tar till sig alla ädla mänskliga ambitioner. För att

parafrasera en känd text av aposteln Johannes (Jfr *1 Joh* 4:20), kan man säga att den som hävdar sig vara rättvis gentemot Gud men inte är rättvis gentemot övriga människor ljuger: sanningen bor inte i honom.

Som alla andra kristna som upplevde det, blev även jag både rörd och glad när jag fick höra om beslutet att fira den helige Josef Arbetarens högtid. Denna högtid, som är en kanonisering av arbetets gudomliga värde, visar hur Kyrkan i sitt kollektiva och offentliga liv upprepar de evangeliets centrala sanningar som Gud vill att vi skall på ett särskilt sätt meditera över i vår tid.

Vi har redan talat en hel del om detta ämne vid andra tillfällen, men låt mig åter insistera på hur naturligt och enkelt den helige Josef levde, utan att ta avstånd från sina grannar och utan att resa onödiga barriärer mellan sig och dem.

Även om det ibland kanske kan vara lämpligt att göra det, tycker jag därför vanligtvis inte om att tala om *katolska arbetare, katolska ingenjörer, katolska läkare* o.s.v. som om det rörde sig om en särskild kategori inom yrket, som om katolikerna utgjorde små grupper åtskilda från övriga. Detta ger intrycket av att det finns en avgrund mellan de kristna och resten av mänskligheten. Jag respekterar dem som tycker tvärtom, men jag anser det vara mycket lämpligare att tala om arbetare som är katoliker, eller om katoliker som är arbetare; om ingenjörer som är katoliker, eller katoliker som är ingenjörer. För en människa som tror och utövar ett intellektuellt, tekniskt eller manuellt arbete är och känner sig förenad med sina kollegor, han är lik dem, har samma rättigheter och skyldigheter, samma önskan att bli bättre, samma strävan efter att

bemöta gemensamma problem och finna lösningar på dem.

En katolik införlivar allt detta och gör sitt dagliga liv till ett vittnesbörd om tron, hoppet och kärleken. Det är ett enkelt och normalt vittnesbörd som inte behöver stora åthävor, men som genom ett konsekvent kristet liv visar Kyrkans ständiga närvaro i världen, eftersom samtliga katoliker själva är Kyrkan då de är fullvärdiga medlemmar av Guds enda folk.

Josefs umgänge med Jesus

Jag tycker sedan länge om att be en rörande bön till den helige Josef som Kyrkan själv föreslår för oss bland bönerna för att förbereda den heliga Mässan: *Josef, du salige och lycklige man, som fick se och höra Gud, som många kungar velat se och höra men förgäves; som inte bara fick se och höra honom, utan även hålla honom i dina armar, kyssa honom, klä honom och beskydda honom: be för oss.*

Denna bön kommer att hjälpa oss som utgångspunkt för det sista ämne som jag avser att beröra i dag: Josefs innerliga umgänge med Jesus.

För den helige Josef innebar Jesu liv en ständig upptäckt av den egna kallelsen. Vi betraktade tidigare de första åren, fyllda av till synes motstridiga omständigheter: förhärligandet och flykten, de vise männens majestät och krubbans fattigdom, änglarnas sång och människornas tystnad. När det blev dags att bära fram barnet i templet, fick Josef som bar med sig det anspråkslösa offret av två turturduvor, höra Simeon och Hanna förkunna att Jesus är Messias. *Hans far och mor förundrade sig över vad som sades om honom (Luk 2:33)*, säger den helige Lukas. Senare, när barnet stannar i templet utan att Maria och Josef vet om det, berättar samme evangelist att de *blev bestörta*

(Luk 2:48) när de fann honom igen efter att ha letat i tre dagar.

Josef blir förundrad, han häpnar. Gud avslöjar undan för undan sina planer för honom, och han anstränger sig för att förstå dem. Som varje människa som vill följa Jesus på nära håll, upptäcker han genast att det inte är möjligt att gå fram i sakta mak, av gammal vana. Gud nöjer sig inte med att man stannar kvar på en nivå man uppnått, att man vilar på lagrarna. Gud kräver ständigt mer och hans vägar är inte våra mänskliga vägar. Den helige Josef har, som ingen annan man före eller efter honom, lärt sig av Jesus att vara uppmärksam och känna igen Guds under, att ha en öppen själ och ett öppet hjärta.

Men om Josef har lärt sig av Jesus att leva på ett gudomligt sätt, vågar jag även påstå att han har lärt Guds Son

många saker på det mänskliga planet. Jag tycker inte om att man ibland kallar Josef fosterfar, för det finns en risk att man tror att relationen mellan Josef och Jesus var kylig och ytlig. Vår tro säger förvisso att han inte var far enligt köttet, men det är inte det enda faderskap som finns.

Josef – läser vi i en av den helige Augustinus predikningar – har inte bara rätt att kallas far, han har större rätt än någon annan att kallas det. Senare tillägger han: Hur var han far? Så kyskt som hans faderskap var, så djupt var han far. Vissa ansåg att han var vår Herre Jesu Kristi far på samma sätt som andra män, vilka avlar enligt köttet och inte bara får sina barn som frukten av andlig kärlek. Därför säger den helige Lukas: man trodde att han var far till Jesus. Varför säger han bara trodde? För den mänskliga tanken och det mänskliga omdömet avser det som

*brukar hända mellan människor.
Herren föddes inte av Josefs säd.
Genom sin fromhet och kärlek, föddes
däremot åt Josef en son av Jungfru
Maria, som var Guds Son (Den helige
Augustinus, Sermo 51, 20 (PL 38,
351)).*

Josef älskade Jesus som en far älskar sin son, i sitt umgänge med honom gav han honom det bästa han hade. Josef tog hand om barnet så som han hade fått befallning om och gjorde en hantverkare av Jesus: han lärde honom sitt eget yrke. När grannarna i Nasaret talar om Jesus kallar de honom utan åtskillnad för *faber* och *fabri filius* (Mark 6:3; Matt 13:55): snickare och snickarens son. Jesus arbetade i Josefs verkstad och tillsammans med Josef. Hur kan Josef ha varit, hur kan nåden ha verkat i honom, för att han skulle kunna utföra uppdraget att få Guds Son att växa i det som är mänskligt?

Jesus måste nämligen ha liknat Josef: i sättet att arbeta, i karaktärsdrag, i sitt sätt att tala. I Jesu realism, i hans iakttagelseförmåga, i hans sätt att sätta sig till bords och bryta brödet, i hans sätt att undervisa med exempel tagna ur vardagslivet, återspeglas det som har varit hans barndom och ungdomstid och därigenom även hans umgänge med Josef.

Man kan inte förneka detta mysteriums storhet. Den Jesus som är människa och talar med en accent som är typisk för en viss region i Israel, som liknar en hantverkare som heter Josef, han är Guds Son. Och vem kan lära Gud något? Men han är verkligen människa och lever normalt: först som barn, sedan som ung man, som hjälper till i Josefs verkstad. Till sist är han en mogen man i blomman av sin ålder. *Jesus blev äldre och visare och vann Guds och människors välbehag (Luk 2:52).*

Josef var på det mänskliga planet Jesu läromästare. Han umgicks med honom dagligen, med öm tillgivenhet, och vårdade honom glatt och självupppoffrande. Är inte detta ett tillräckligt gott skäl för att anse denne rättfärdige man, denne helige patriark i vilken det gamla Förbundet finner sin höjdpunkt, vara en läromästare för vårt inre liv? Det inre livet är inte någonting annat än ett troget och innerligt umgänge med Kristus, så att man identifierar sig med honom. Josef kommer att kunna berätta för oss många saker om Jesus. Försumma därför aldrig att vörda honom, *ite ad Joseph*, som den kristna traditionen uttrycker det med en mening tagen ur Gamla Testamentet (1 Mos 41:55).

En läromästare för det inre livet, en arbetare hängiven sitt arbete, en Guds trogne tjänare som ständigt umgicks med Jesus: detta är den helige Josef. *Ite ad Joseph*. Genom

den helige Josef lär sig den kristne vad det innebär att tillhöra Gud och samtidigt vara helt och fullt bland människor och helga världen. Umgås med Josef, så kommer ni att möta Jesus. Umgås med Josef, så kommer ni att möta Maria, som alltid fyllde den hemtrevliga verkstaden i Nasaret med frid.

pdf | Dokument automatiskt skapad från <https://opusdei.org/sv-se/article/i-josefs-verkstad/> (2026-02-02)